

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 12 maja 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi

– Ś. w Ł., X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zasądził od pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz P. D. kwotę 56.442,04 zł tytułem ryczałtów za noclegi za okres od 1 lipca 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot i dat szczegółowo wskazanych w punkcie 1 sentencji wyroku oraz kwotę 65.701,88 zł tytułem ryczałtów za noclegi za okres od 1 stycznia 2014 roku do 30 czerwca 2015 roku wraz

z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot i dat szczegółowo wskazanych w punkcie

2 sentencji wyroku. Sąd Rejonowy oddalił powództwo w pozostałym zakresie

(pkt 3 sentencji) oraz zasądził od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz P. D. kwotę 3.600,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 4 sentencji), nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi kwotę 7.699,00 złotych tytułem kosztów sądowych (pkt 5 sentencji) oraz nadał wyrokowi

w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 2.075,00 zł (pkt 6).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Powód był zatrudniony w (...) Sp. z o. o. z siedzibą w Ł. na podstawie umowy o pracę od dnia 11 maja 2012 roku do dnia 30 czerwca 2015 roku,

w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierowcy ciągnika siodłowego powyżej 12 T. Średnie zasadnicze wynagrodzenie powoda liczone według zasad przy ustaleniu ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy wynosiło 2.075 zł brutto.

W okresie spornym powód, pracując na stanowisku kierowcy w transporcie międzynarodowym, jeździł przez Czechy, Słowację lub Słowenię do W.. Tam pozostawał na przerzutach przez około 5 tygodni. Następnie stamtąd ruszał do Francji, Niemiec, krajów B. oraz do Anglii. Powód otrzymywał podstawową pensję oraz diety. Po 3 pierwszych miesiącach pracy, aż do końca okresu zatrudnienia, dieta wynosiła 45 euro za każdy dzień podróży służbowej. Dieta ta była z przeznaczeniem na wyżywienie.

W sytuacji, gdy powód zjeżdżał do kraju dieta wynosiła 20 euro. W czasie podróży powód spał w kabinie pojazdu - taka dyspozycja była odgórnie narzucona. W momencie przyjmowania do pracy powód miał świadomość, że będzie spał w pojeździe. Powód nigdy nie nocował poza kabiną pojazdu. Ponoślił koszty toalety, prysznic. Wskazane koszty nie zostały mu zwrócone. Gdy powód transportował drogi towar, pracodawca wyznaczał mu parking, na którym ma się zatrzymać. Jeśli parking był płatny pracodawca zwracał jego koszty. Powód podróżował samochodami marki I. oraz V.. W kabinie znajdowały się dwie leżanki o długości 2 metrów - jedna na górze, druga na dole. Powód niekiedy odczuwał dyskomfort, nocując w kabinie pojazdu, w szczególności, gdy nocował w starszych pojazdach. Powód jeździł 9 godzin dziennie, spedytor monitorował trasę powoda na (...). Spedytor wymagał od powoda, aby jeździł wskazaną wyżej ilość godzin. Powód nie mógł jeździć większej ilości godzin, gdyż groziło to mandatem.

Od dnia 21 marca 2008 roku w pozwanej spółce obowiązywał regulamin wynagradzania.

Zgodnie z postanowieniami regulaminu zawartymi w rozdziale IV „Wypłacanie innych świadczeń”, w § 7 pkt 1 pracownikom z tytułu podróży służbowej przysługiwały diety

w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ogólnie obowiązujących z wyjątkiem kierowców. Kierowcom przysługiwały diety w zryczałtowanej wysokości. (pkt 2). Wysokość oraz zasady naliczania ryczałtu określonego w pkt. 2 dla kierowców każdorazowo określał Prezes lub osoba upoważniona w formie zarządzenia. Ryczałt za dobę podróży na obszarze kraju oraz poza granicami nie mógł być niższy niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej (pkt 3). Kierowcom przysługiwał zwrot kosztów noclegów

w zryczałtowanej wysokości (pkt 4). Wysokość oraz zasady naliczania ryczałtu określonego w pkt. 4 dla kierowców każdorazowo określa Prezes lub osoba upoważniona w formie zarządzenia. Ryczałt za nocleg w podróży na obszarze kraju oraz poza granicami nie mógł być niższy niż ryczałt należny za nocleg na podstawie przepisów o kosztach podróży służbowej pracownika na obszarze kraju zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej (pkt 5).

Pracownikowi w podróży służbowej na obszarze kraju, któremu nie zapewniono bezpłatnego noclegu i który nie przedłożył rachunku za nocleg w hotelu lub innym obiekcie świadczącym usługi hotelarskie przysługuje ryczałt za każdy nocleg w wysokości 150 % należności przysługujących z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (pkt 8).

Pracownikowi w podróży służbowej poza granicami kraju, za nocleg przysługuje zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu na nocleg w hotelu poza granicami kraju określonego w załączniku do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 15 Euro za każdy nocleg (pkt 9).

Ustalono wysokość diety za dobę podróży służbowej poza granicami kraju w wysokości 30 euro (pkt 10).

Kierowca przed wyjazdem w trasę otrzymywał zaliczkę w zryczałtowanej wysokości na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z wykonywaną pracą (pkt 12).

W § 10 regulaminu wskazano, że w sprawach nieuregulowanych mają zastosowanie przepisy powszechnie obowiązujące.

Od dnia 21 marca 2008 roku w zakładzie pracy strony pozwanej zryczałtowana dieta wynosiła 40 euro za każdy dzień pobytu w podróży służbowej poza granicami kraju oraz 25 euro w podróży służbowej na terenie kraju.

Od 8 listopada 2012 roku zryczałtowana dieta wynosi 30 euro za każdy dzień pobytu w podróży służbowej poza granicami kraju, natomiast zryczałtowany koszt noclegu wynosi 10 euro za każdy nocleg poza granicami kraju.

Porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę datowane na dzień 1 grudnia 2014 roku stanowi o zmianie dotychczasowych warunków w zakresie należności z tytułu podróży służbowych poza granicami kraju:

- dieta w wysokości 30,00 zł za każdy dzień podróży,
- uśredniony ryczałt za każdy nocleg w wysokości ustalonej, jako różnica pomiędzy kwotą 45 euro pomniejszoną o wypłaconą dietę 30 zł.

Z czego ryczałt nie przysługuje za czas przejazdu, tj. za dzień rozpoczęcia i zakończenia podróży służbowej. Pozostałe warunki umowy o pracę zawartej w dniu 11 sierpnia 2014 roku nie uległy zmianie.

Porozumienie zostało podpisane przez powoda w dniu 26 lutego 2015 roku.

Porozumienie zmieniające warunki pracy i płacy datowane na dzień 31 grudnia 2013 roku również zostało podpisane przez powoda w dniu 26 lutego 2015 roku.

Powód zapoznał się w dniu 31 października 2014 roku z warunkami wypłacania należności z tytułu podróży służbowych obowiązujących w pozwanej spółce od dnia 1 września 2014 roku opisanymi w § 8 regulaminu wynagradzania.

Ilość noclegów powoda w zagranicznych podróżach służbowych w okresie od 1 lipca 2012 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku i łączna kwota ryczałtu w danym delegacjach kształtowały się następująco:

1. okres delegacji od 9 lipca do 16 sierpnia 2012 roku: Czechy-1, W.-11, Francja-17, Belgia-2, Niemcy-4, Wielka Brytania-3, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 4.753,93 zł;
2. okres delegacji od dnia 3 września 2012 do dnia 27 października 2012 roku: W.-17, Niemcy- 4, Belgia-3, Francja-12, Austria-6, Czechy-2, Słowacja-1, Szwajcaria-1, Polska-2, Wielka Brytania-6, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 6.435,74 zł;
3. okres delegacji od dnia 12 listopada 2012 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku: W.-10, Słowacja-1, Niemcy-1, Francja-29, Belgia-2, Austria-2, Hiszpania-1, Wielka Brytania-3, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 6.029,53 zł;
4. okres delegacji od dnia 18 stycznia 2013 roku do dnia 4 marca 2013 roku: W.-15, Francja-20, Niemcy-3, Czechy-1, Austria-1, Polska-3, Wielka Brytania-2, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 5.074.59 zł;
5. okres delegacji od dnia 18 marca 2013 roku do dnia 29 kwietnia 2013 roku: Słowacja-1, W.-11, Francja-24, Austria-2, Polska-4, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 7.053,60 zł;
6. okres delegacji od dnia 20 maja 2013 roku do dnia 4 lipca 2013 roku: W.-13, Francja-25, Niemcy-1, Austria-1, Polska-2, Wielka Brytania-3, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 8.259,03 zł;
7. okres delegacji od dnia 23 lipca 2013 roku do dnia 6 września 2013 roku: W.-13, Francja-25, Niemcy-1, Austria-1, Polska-2, Wielka Brytania-3, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 8.259,03 zł;
8. okres delegacji od dnia 20 września 2013 roku do dnia 5 listopada 2013 roku: W.-26, Francja-12, Niemcy-3, Belgia-1, Austria-1, Polska-1, Wielka Brytania-2, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 8.298,71 zł;
9. okres delegacji od dnia 3 grudnia 2013 roku od dnia 21 grudnia 2013 roku: W.-12, Francja-5, Polska-1, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 3.155,88 zł;

Łączna suma ryczałtów za nocleg w wyżej wskazanym okresie wynosi 56.441,04 zł.

Ilość noclegów powoda w zagranicznych podróżach służbowych w okresie od 7 stycznia 2014 roku do dnia 12 czerwca 2015 roku i łączna kwota ryczałtu w danym delegacjach kształtowały się następująco:

1. okres delegacji od 7 stycznia 2014 roku do dnia 20 stycznia 2014 roku: Francja-4, W.-14, Niemcy-1, Austria-1, Szwajcaria-2, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 3.931,93 zł;
2. okres delegacji od 13 lutego 2014 roku do dnia 14 kwietnia 2014 roku: Francja-26, W.-28, Niemcy-3, Austria-1, Czechy-2, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 10.919,64 zł;
3. okres delegacji od 28 kwietnia 2014 roku do dnia 17 czerwca 2014 roku: Francja-21, W.-26, Wielka Brytania-3, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 9.405,72 zł;
4. okres delegacji od 1 lipca 2014 roku do dnia 12 sierpnia 2014 roku: Austria-3, Niemcy-5, Francja-14, W.-13, Czechy-1, Polska-5, Szwajcaria-1, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 6.711,91 zł;
5. okres delegacji od 3 września 2014 roku do dnia 13 października 2014 roku: W.-20, Słowacja-1, Francja-13, Niemcy-3, Austria-1, Polska-2, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 6.973,33 zł;
6. okres delegacji od 31 października 2014 roku do dnia 5 grudnia 2014 roku: Francja-13, W.-22, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 6.585,11 zł;

7. okres delegacji od 2 stycznia 2015 roku do dnia 10 lutego 2015 roku: W.-17, Francja-6, Niemcy-3, Belgia-1, Austria-4, Czechy-1, Szwajcaria-5, Wielka Brytania-2 wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 7.064,36 zł;

8. okres delegacji od 26 lutego 2015 roku do dnia 13 kwietnia 2015 roku: Austria-2, W.-21, Belgia-1, Francja-14, Niemcy-1, Polska-2, Wielka Brytania-4, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 8.125,10 zł;

9. okres delegacji od 10 maja 2015 roku do dnia 12 czerwca 2015 roku: W.-13, Francja-17, Niemcy-1, Austria-1, Holandia-1, wysokość ryczałtu za nocleg wynosi 5.984,78 zł.

Łączna suma ryczałtów za nocleg w wyżej wskazanym okresie wynosi 65.701,88 zł.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów dołączonych do akt sprawy. Ustalenia wskazujące czas oraz długość delegacji służbowych Sąd oparł na wyliczeniu powoda przedstawionym w piśmie z dnia 1 października 2015 roku oraz piśmie z dnia 2 października 2015 roku, które to nie zostały zakwestionowane przez pozwanego. Sąd dał wiarę opinii biegłego z zakresu rachunkowości uznając, iż jest ona wiarygodna, jasna, zupełna oraz niesprzeczna wewnętrznie, a poczynione wyliczenia korespondują z przepisami normującymi wysokość limitu ryczałtu za nocleg.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Sąd podniósł, że zgodnie z art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1155) kierowcy w podróży służbowej, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalone na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku - Kodeks pracy.

Stosownie do treści art. 2 pkt. 8 powołanej ustawy użyte w ustawie określenia - podróż służbowa - oznaczają każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy:

a) przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, lub

b) wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, w celu wykonania przewozu drogowego.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z powołanym art. 77⁵ k.p. pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową (ust 1). Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi, zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju. Rozporządzenie powinno w szczególności określać wysokość diet, z uwzględnieniem czasu trwania podróży, a w przypadku podróży poza granicami kraju - walutę, w jakiej będzie ustalana dieta i limit na nocleg w poszczególnych państwach, a także warunki zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków (ust 2).

Jak podniósł Sąd Rejonowy, warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż wymieniony w § 2 określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania (ust 3). Postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2 (ust 4).

W przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2 (ust 5). W przypadku, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania

lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2 – a więc w zależności od rodzaju odbywanej podróży – w kraju lub poza granicami kraju.

Powołane przepisy wykonawcze ustalają zatem minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diet, zwrotu kosztów przejazdu, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika. Sąd Rejonowy wskazał, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, że w razie braku takich regulacji lub uregulowania mniej korzystnego dla pracownika, zastosowane będą miały przepisy wykonawcze (tak SN w uzasadnieniu do wyroku z dnia 4 września 2014 r, I PK 7/14, Lex nr 1515145).

Odesłanie w art. 21 a ustawy o czasie pracy kierowców do art. 77⁵ § 3 -5 kp oznacza więc, w ocenie Sądu Rejonowego pośrednio odesłanie do art. 77⁵ § 2 kp, a w konsekwencji uznanie, że kierowcy – pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu według zasad ustalonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 kp, chyba, że korzystniejsze dla niego zasady zostały ustalone w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę. (tak SN w uzasadnieniu do uchwały SN z dnia 12 czerwca 2014 r, II PZP 1/14, OSNP).

Zgodnie z powołanym przez Sąd Rejonowy § 16 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U.2013.167) za nocleg podczas podróży zagranicznej pracownikowi przysługuje zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem, w granicach limitu określonego w poszczególnych państwach w załączniku do rozporządzenia. W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust.1.

Zgodnie zaś z załącznikiem do wskazanego Rozporządzenia ryczałt w wysokości 25 % limitu dla Francji wyniosła 45 euro za nocleg, dla W. 43,50 euro za nocleg, dla Wielkiej Brytanii 50 funtów szterlingów za nocleg, dla Austrii 32,50 euro za nocleg, dla Belgii 40 euro za nocleg, dla Czech 30 euro za nocleg, dla Niemiec 37,50 euro za nocleg, dla Luksemburgu 40 euro za nocleg, dla Szwajcarii 50 franków szwajcarskich.

Natomiast art. 5 Rozporządzenia stanowi, że pracownik dokonuje rozliczenia kosztów podróży krajowej lub podróży zagranicznej nie później niż w terminie 14 dni od dnia zakończenia tej podróży.

W rozpoznawanej sprawie powód P. D. był zatrudniony u pozwanej jako kierownik ciągnika siodłowego powyżej 12 T w transporcie międzynarodowym.

W spornym okresie o pracę od dnia 11 maja 2012 roku do dnia 30 czerwca 2015 roku odbywał liczne podróże zagraniczne, za które otrzymywał dietę w ujednoczonej wysokości początkowo 40 Euro, zaś po 3 miesiącach 45 euro za każdy dzień delegacji.

Powyższe wynikało z obowiązującego u pozwanego regulaminu wynagradzania, jak i porozumienia ustnego. Jak wskazał Sąd Rejonowy, bezspornym jest, że z tytułu podróży zagranicznych powód, poza wspomnianą dietą, nie otrzymywał ryczałtów za nocleg tak

w realizacji odpoczynku dobowego jak i odpoczynku tygodniowego, zaś noclegi spędzał w kabinie samochodu ciężarowego wyposażonej odpowiednio w miejsce do spania.

W dacie zatrudnienia P. D., u pozwanej C. Polska

sp. z o.o. obowiązywał regulamin wynagradzania z dnia 21 marca 2008 roku, w którym brak było uregulowań dotyczących ryczałtów za noclegi. Regulamin wynagradzania został zmieniony w dniu 8 listopada 2012 r. Przewidywał, iż wynagrodzenie kierowców mogło składać się z wynagrodzenia zasadniczego ryczałtu za pracę w porze nocnej, ryczałtu za pracę w nadgodzinach, ryczałtu za noclegi, ryczałtu za czas dyżuru, premii uznaniowej, nagrody. Kwestie należności z tytułu podróży służbowych uregulowano w § 7 pkt. 2-5.

Zgodnie z postanowieniami regulaminu zawartymi w rozdziale IV, wypłacanie innych świadczeń w pkt 1 pracownikowi z tytułu podróży służbowej przysługiwały diety w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ogólnie obowiązujących z wyjątkiem kierowców. Kierowcom przysługiwały diety w zryczałtowanej wysokości. (pkt 2) Wysokość oraz zasady naliczania ryczałtu określonego w pkt. 2 dla kierowców każdorazowo określał Prezes lub osoba upoważniona w formie zarządzenia. Regulamin zawierał również zapis, że ryczałt za dobę podróży na obszarze kraju oraz poza granicami nie mógłby niższy niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej (pkt 3).

Kierowcom przysługiwał zwrot kosztów noclegów w zryczałtowanej wysokości (pkt 4). Regulamin zawierał również zapis, że wysokość oraz zasady naliczania ryczałtu określonego w pkt. 4 dla kierowców każdorazowo określał Prezes lub osoba upoważniona w formie zarządzenia oraz że ryczałt za nocleg w podróży na obszarze kraju oraz poza granicami nie mógłby niższy niż ryczałt należny za nocleg na podstawie przepisów o kosztach podróży służbowej pracownika na obszarze kraju zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej (pkt 3).

Sąd Rejonowy wskazał ponadto, że od 8 listopada 2012 r. w pozwanej spółce obowiązywało również Zarządzenie nr 7 do Regulaminu wynagradzania z dnia 24 października 2012 r. w myśl którego ustalono w § 2 zryczałtowaną dietę w wysokości 30 euro za każdy dzień pobytu w podróży służbowej poza granicami kraju oraz zryczałtowany koszt noclegu w wysokości 10 euro poza granicami kraju. Na rozliczeniach zagranicznej podróży służbowej pracodawca często nie dokonywał rozróżnienia na kwotę diety i ryczałtu za nocleg. Przez cały okres sporny powód otrzymywał tą samą stawkę 45 euro (poza pierwszymi trzema miesiącami), którą traktował jako stawkę diety. Na niektórych rozliczeniach pracodawca co prawda dokonywał rozróżnienia na kwotę diety oraz ryczałtu za nocleg, jednakże kwoty ryczałtu za nocleg były za każdym razem niższe niż regulują tę kwestię przepisach prawa.

Z tego względu w ocenie Sądu, obowiązująca u pozwanej regulacja pod dacie 8 listopada 2012 r. była mniej korzystna dla pracownika, ponieważ obniżała mu przyznaną stawkę 45 euro diety do 30 euro.

Sąd Rejonowy podniósł, że korzystniejsze postanowienia układu, z dniem jego wejścia w życie, zastępują z mocy prawa wynikające z dotychczasowych przepisów prawa pracy warunki umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy. Postanowienia układu mniej korzystne dla pracowników wprowadza się w drodze wypowiedzenia pracownikom dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy. Oznacza to, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety oraz zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika (art. 9 § 2 i art. 18 § 2 k.p.). Pracodawca zatrudniający co najmniej 20 pracowników, nieobjętych zakładowym układem zbiorowym pracy ani ponadzakładowym układem zbiorowym pracy odpowiadającym wymaganiom określonym w § 3, ustala warunki wynagradzania za pracę w regulaminie wynagradzania. W regulaminie wynagradzania, o którym mowa w §1, pracodawca może ustalić także inne świadczenia związane z pracą i zasady ich przyznawania. Regulamin wynagradzania obowiązuje do czasu objęcia pracowników zakładowym układem zbiorowym pracy lub ponadzakładowym układem zbiorowym pracy ustalającym warunki wynagradzania za pracę oraz przyznawania innych świadczeń związanych z pracą w zakresie i w sposób umożliwiający określanie, na jego podstawie, indywidualnych warunków umów o pracę. Regulamin wynagradzania ustala pracodawca. Jeżeli u danego pracodawcy działa zakładowa organizacja związkowa, pracodawca uzgadnia z nią regulamin wynagradzania. Do regulaminu wynagradzania stosuje się odpowiednio przepisy art. 239 § 3, art. 241¹² § 2, art. 241¹³ oraz art. 241²⁶ § 2 k.p. Regulamin wynagradzania wchodzi w życie po upływie dwóch tygodni od dnia podania go do wiadomości pracowników, w sposób przyjęty u danego pracodawcy.

Sąd Rejonowy przypomniał, że o treści autonomicznych źródeł prawa pracy decydują jego strony. Postanowienia tych normatywnych porozumień obowiązują bezpośrednio w stosunkach prawa pracy. Zmiana układu (regulaminu) na korzyść pracownika powoduje automatyczną zmianę indywidualnych stosunków pracy – staje się częścią umów o pracę, natomiast zmiana niekorzystna – o ile nie nastąpi w drodze porozumienia zmieniającego – powinna być wprowadzona poprzez wypowiedzenie pracownikom dotychczasowych warunków umowy o pracę. Przy czym Sąd Rejonowy zaznaczył, że zmiana niekorzystna obejmuje jedynie zmianę mniej korzystną niż regulacje wcześniejsze (mieszczące się w granicach prawa), nie natomiast uregulowania mniej korzystne niż wskazane w Rozporządzeniu. Zmiany mniej korzystne od wysokości wskazanych w Rozporządzeniu są nieważne z mocy prawa, gdyż jak Sąd wcześniej wspomniał przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych.

Jak podkreślił Sąd Rejonowy, w życie wszedł wprawdzie regulamin wynagradzania, który przewidywał ryczałty za noclegi stanowiąc, że wysokość oraz zasady jego naliczania dla kierowców każdorazowo określa Prezes lub osoba upoważniona w formie zarządzenia i zawierając odesłanie do przepisów o kosztach podróży służbowej pracownika na obszarze kraju zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, wydane zostało również zarządzenie. Powyższe regulacje jako mniej korzystne dla pracownika niż dotychczasowe warunki winny ulec jednak modyfikacji poprzez wypowiedzenia zmieniające. W aktach osobowych pracownika znajdują się wypowiedzenia zmieniające z dnia 31 grudnia 2013 roku oraz 1 grudnia 2014 roku, ale powód zapoznał się z nimi dopiero w dniu 26 lutego 2015 roku. Sąd mając na względzie, że przeciwko pozwanej toczy się, jak sama wskazuje w odpowiedzi na pozew, kilkanaście postępowań o zapłatę ryczałtów za nocleg, ocenia wskazane wyżej porozumienia jako dokumenty sporządzone z datą wsteczną na potrzeby ewentualnego procesu. Wobec tego, że powód zapoznał się z porozumieniami dopiero w dniu 26 lutego 2015 roku nie można uznać, iż obowiązywały go w dacie wcześniejszej.

Sąd Rejonowy wskazał, że strony zawierały ze sobą cztery umowy o pracę: pierwszą w dniu 11 maja 2012 roku na okres od 11 maja do 10 sierpnia 2012 roku, drugą w dniu 11 sierpnia 2012 roku na okres od 11 sierpnia 2012 roku do dnia 10 sierpnia 2013 roku, trzecią w dniu 9 sierpnia 2013 roku na okres od dnia 11 sierpnia 2013 do dnia 10 sierpnia 2014 roku oraz czwartą w dniu 11 sierpnia 2014 roku na czas nieokreślony od dnia zawarcia umowy. Żadna z wyżej wskazanych umów nie zawiera jednak ustaleń w zakresie regulacji ryczałtu za nocleg.

W związku z powyższym zarzuty do opinii biegłego wyrażone przez pozwaną w piśmie z dnia 5 lutego 2016 roku oraz 8 kwietnia 2016 roku, Sąd I instancji ocenił jako sprzeczne z prawem, wskazując, że w sprawie przepisy wewnętrzne obowiązujące u pracodawcy do 8 listopada 2012 r w ogóle nie przewidywały ryczałtów za noclegi, zaś od tej daty wprowadzały zmniejszenie diety do 30 euro i wprowadzenie ryczałtu za noclegi w wysokości 10 euro (od stycznia 2013 roku 15 euro). Nie można zatem, zdaniem Sądu Rejonowego uznać, że było to uregulowanie bardziej korzystne niż powszechnie obowiązujące przepisy.

Mając na względzie to, że ryczałt za nocleg w różnych krajach kształtowany jest w różnej wysokości również nie można było zdaniem Sądu Rejonowego przyjąć, że łączna kwota 45 euro diety w każdym przypadku będzie bardziej korzystna niż przepisy wykonawcze.

Sąd I instancji nie dał wiary dokumentom, iż faktycznie ryczałt za nocleg od dnia 8 listopada 2012 roku wypłacany był w kwocie 10 euro, przeczy temu bowiem nie tylko przedstawiona powyżej argumentacja, ale również literalna treść samego zarządzenia nr 7.

Sąd Rejonowy wskazał, że w żadnym dokumencie w formie oświadczenia pracownika dołączonym do akt sprawy, nie jest wskazane, że diety stanowią również ekwiwalent wydatków na noclegi, a definicja diety wynika z treści rozporządzeń, które wymieniają osobno diety oraz zwrot kosztów przejazdów, dojazdów i noclegów. Nie ma więc

zdaniem Sądu Rejonowego podstaw prawnych, aby w aktach niższego rzędu ten podział nie został zachowany (tak SA we Wrocławiu w wyroku z dnia 15 marca 2012 r, III APa 8/11, LEX nr (...)).

W ocenie Sądu I instancji roszczenia P. D. należało rozpatrywać na gruncie rozporządzenia dotyczącego odbywania podróży służbowej poza granicami kraju, w świetle art. 18 § 2 k.p. i art. 9 § 2 k.p.

Sąd Rejonowy podniósł, że w okresie spornym obowiązywał bowiem § 16 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej o analogicznej w tym zakresie treści (Dz.U. z 2013 r. poz. 167). Kwestię dobowych odpoczynków reguluje natomiast art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2012 r., poz. 1155), zgodnie z którym w każdej dobie kierowcy przysługuje prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku. Dobowy odpoczynek, z wyłączeniem odpoczynku kierowców, o których mowa w rozdziale 4a, może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli pojazd znajduje się na postoju i jest wyposażony w miejsce do spania. Powołany przepis jest zgodny z art. 8 ust. 2 i 8 Rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 roku w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85, który stanowi, że w każdym

24-godzinnym okresie po upływie poprzedniego dziennego okresu odpoczynku lub tygodniowego okresu odpoczynku kierowca musi wykorzystać kolejny dzienny okres odpoczynku. Jeżeli kierowca dokona takiego wyboru, dniowe okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju.

Sąd Rejonowy uznał, że według aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego zapewnienie powodowi noclegu w kabinie samochodu ciężarowego nie oznacza zapewnienia bezpłatnego noclegu w rozumieniu powołanych przepisów. Zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi – kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym - odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu wyposażonej w odpowiednie urządzenia pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, natomiast nie oznacza zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu, a taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w treści rozporządzenia (tak SN w uchwale z dnia 7 października 2014 roku, I PZP 3/14 wraz z uzasadnieniem – opublikowane na stronie internetowej Sądu Najwyższego oraz w uchwale SN z dnia 12 czerwca 2014 roku, II PZP 1/14, OSNP 2014/12/164).

Sąd Rejonowy zważył, że przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne dotyczyło tylko i wyłącznie wykładni § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, a ściślej wykładni użytego w tym przepisie zwrotu „bezpłatny nocleg”, nie dotyczyło natomiast konsekwencji prawnych ustalenia przez strony stosunku pracy warunków wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u pracodawcy prywatnego (innego niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej) w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, w sytuacji gdy strony stosunku pracy ustaliły, że pracownik nie będzie uprawniony do ryczałtu za nocleg, jeżeli odbywa go w przystosowanej do tego kabinie pojazdu. Poza zakresem rozważań Sądu Najwyższego znalazła się wobec tego kwestia, podnoszona i eksponowana w postępowaniu przez stronę pozwaną, że w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy pracodawca w regulaminie wynagradzania począwszy od 1 stycznia 2011 roku wyraźnie wyłączył prawo zatrudnionych kierowców do ryczałtu za noclegi w związku z zapewnieniem im bezpłatnego noclegu w kabinach samochodów ciężarowych.

Sąd pominął jako nieistotne kwestie ustalenia standardu kabin, w których powód odbywał noclegi, uznając że nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i nie ma wpływu na nabycie prawa do ryczałtu za nocleg, mając na względzie aktualne orzecznictwo SN.

Zdaniem Sądu Rejonowego samo przyjęcie, że pracodawca nie zapewnia bezpłatnego noclegu przesądza o zasadności roszczenia o ryczałt za noclegi. Wskazał przy tym, że w przypadku ryczałtu bez znaczenia jest, czy i w jakiej wysokości pracownik poniósł koszty noclegu. Ryczałt przysługuje nawet wtedy, gdy kosztów tych faktycznie pracownik nie poniósł. Ryczałt nie przysługuje tylko, gdy pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg – w warunkach hotelu (motelu), a nie w dostosowanej do spania kabinie pojazdu.

W razie zatem nieprzedstawienia rachunku za hotel (motel) kierowcy przysługuje co najmniej ryczałt w wysokości 25 % limitu ustalonego w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., z czym w sprzeczności nie pozostaje możliwość „zaoszczędzenia” przez pracownika wydatków i zwiększenia w ten sposób dochodu uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia. Zatem nawet, gdy kierowca nie pokrywa faktycznie kosztów noclegu, ponieważ korzysta w tym celu z kabiny pojazdu i w związku z tym nie przedstawia rachunku za hotel, należy mu się ryczałt (tak SN w uzasadnieniu do uchwały z dnia 7 października 2014 roku)

Sąd oddalił wniosek strony pozwanej o uzupełniającą opinię biegłego, gdyż zarzuty wniesione do opinii biegłego Sąd uznał za sprzeczne z art. 18 § 2 kp i art. 9 § 2 kp. Sąd uznał opinie biegłego za wiarygodną, jasną, zupełną oraz niesprzeczną wewnątrznie.

W zakresie żądania zasądzenia odsetek Sąd Rejonowy zważył, że stosownie do przepisu art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., stanowiącego – zgodnie z dyspozycją art. 359 § 1 k.c. – formalne, ustawowe źródło odsetek, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, choćby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Istotne jest więc ustalenie momentu, w którym dłużnik opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Zgodnie z art. 476 K.c. dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. W rozpoznawanej sprawie, powód zastosował termin wynikający z § 5 ust. 1 Rozporządzenia ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U.2013.167). Zobowiązanie pozwanej miało więc charakter terminowy i stawało się wymagalne, a zatem dłużnik popadał w opóźnienie od dnia następnego po ww. terminie.

Sąd Rejonowy oddalił powództwo o odsetki w zakresie, w jakim poszczególne kwoty, od których liczone są odsetki, przewyższają wysokość tych kwot wyliczoną przez biegłego. Mając powyższe na względzie, Sąd orzekł, jak w punkcie 1 i 2 wyroku, oddalając powództwo w pozostałym zakresie w punkcie 3 sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o wyrażoną w art. 98 k.p.c. zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, w zw. z art. 11 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 6 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 490).

O kosztach sądowych w postaci nieuiszczonej przez powoda opłaty od pozwu oraz wynagrodzenia biegłego Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r., nr 90, poz. 594 z późn. zm.).

Na podstawie art.477² § 1 k.p.c. Sąd I instancji nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelację od powyższego orzeczenia w zakresie pkt 1,2, 4, 5 i 6 wniosła strona pozwana.

Zaskarżonemu wyrokowi strona zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 77⁵ § 3 i 4 k.p. w zw. z § 9 ust. 1 i ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz § 8 ust. 1

i ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że zgodnie z powołanymi przepisami prywatny przedsiębiorca musi ustalić wysokości świadczeń podróży służbowej na poziomie nie niższym niż powołanych wyżej aktów wykonawczych, podczas gdy minimalnym standardem, poniżej którego pracodawca nie może ustalić wysokości tych świadczeń jest wysokość diety, która nie może być niższa niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika,

o którym mowa w art. 77⁵ § 2 k.p.;

b) art. 77⁵ § 3 - 5 k.p. w zw. z § 9 ust. 1 i ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz § 8 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poprzez ich błędną wykładnię, która doprowadziła Sąd do uznania, że pracownikowi przysługuje wypłata ryczałtu za nocleg bez względu na fakt poniesienia realnych kosztów, pomimo użycia przez ustawodawcę określenia „zwrot kosztów noclegu”;

c) art. 8 ust. 2 i ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów odnoszących się do transportu drogowego poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że przepis zobowiązuje pracodawcę do zapewnienia pracownikowi – kierowcy - noclegu poza kabiną pojazdu, podczas gdy wykładnia językowa i systemowa prowadzi do wniosku, że kierowca dobowy odpoczynek może wykorzystywać w pojeździe - o ile pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania i pojazd znajduje się na postoju;

d) art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że powód, który nocował w kabinie i nie ponosił tego tytułu żadnych kosztów nie miał zapewnionego przez pracodawcę noclegu, podczas gdy przepis ten stanowi, że dobowy odpoczynek może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli pojazd znajduje się na postoju i jest wyposażony w miejsce do spania;

e) art. 8 k.p. poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwot z tytułu ryczałtów za noclegi, w sytuacji gdy roszczenie powoda stanowi nadużycie prawa i sprzeczne jest ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, gdyż powód w podróży służbowej nocował w przystosowanej kabinie, nie ponosił żadnych kosztów z tego tytułu, godził się na taką formę odbywania noclegu;

2. naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wydane rozstrzygnięcie, tj.:

a) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § i k.p.c. poprzez ograniczenie postępowania dowodowego w zakresie faktów, mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, przejawiające się oddaleniem wniosku o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego, w sytuacji gdy przedmiotowy dowód miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. miał odpowiedzieć na pytanie, jaka część kwoty 45 euro wypłacana powodowi z tytułu podróży służbowych spełniała wymogi diety minimalnej ustalonej zgodnie

z przepisem art. 77⁵ § 3 i 4 k.p., a jaką pozostałą część z kwoty 45 euro można było zaliczyć na poczet ryczałtu za nocleg;

b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

- wybiórczą i dowolną ocenę materiału dowodowego, która doprowadziła do uznania zeznań powoda za w pełni wiarygodne w zakresie braku wypłacania powodowi ryczałtu za nocleg i braku wiedzy powoda o treści regulaminu wynagradzania, w szczególności w zakresie ryczałtu za nocleg i uznanie roszczenia powoda w całości za zasadne, podczas, gdy z dokumentów przedstawionych przez pozwaną, tj. akt osobowych powoda oraz rozliczeń kosztów zagranicznej podróży służbowej wynika, że powód zapoznał się z regulaminem wynagradzania, wiedział jakie świadczenia mu przysługują z tytułu podróży służbowych oraz potwierdzają, że powód od pracodawcy świadczenia te otrzymywał;

- ocenę materiału zebranego w sprawie w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego poprzez nieuwzględnienie okoliczności, że specyfika pracy kierowcy oraz liczba kierowców nie pozwala na zaplanowanie dokładnego miejsca noclegu oraz zapewnienia bazy noclegowej dla wszystkich kierowców poruszających się na obszarze danego kraju;

Wobec powyższego skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania wg norm przepisanych, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w części, uwzględniając, że w okresie spornym pozwana wypłacała powodowi kwotę 10 euro (od grudnia 2012 roku) i 15 euro (od stycznia 2013 roku) za każdy nocleg oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania przed sądem II instancji według norm przepisanych.

W odpowiedzi, pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie apelacji w całości jako bezzasadnej i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące oparcie zarówno w zebranych w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne. Podziela również wywody prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany bądź uchylenia.

Brak jest uzasadnionych podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji prawa procesowego poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie sprzecznych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Objęty zarzutami apelacji przepis art. 233 § 1 k.p.c. stanowi, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów, według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Z kolei w myśl art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Oznacza to, że wszystkie ustalone w toku postępowania fakty powinny być brane pod uwagę przy ocenie dowodów, a tok rozumowania sądu powinien znaleźć odzwierciedlenie

w pisemnych motywach wyroku. Przepis ten daje wyraz obowiązywaniu zasady swobodnej oceny dowodów. Swobodna ocena dowodów odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie

i w związku z całym zebrany materiał dowodowy. Ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 czerwca 1999 roku, sygn. akt: II UKN 685/98, OSNAPUiS 2000 nr 17, poz. 655).

Sąd może oprzeć swe przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych, a ocena dowodów musi być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd musi ocenić wszystkie przeprowadzone dowody oraz uwzględnić wszelkie towarzyszące im okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla oceny mocy i wiarygodności tych dowodów. Sąd zobowiązany jest przeprowadzić selekcję dowodów, wybierając te, na których się oparł i ewentualnie odrzucić inne, którym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Przez moc dowodową rozumie się przy tym siłę przekonania, jaką uzyskał sąd wskutek przeprowadzenia określonych dowodów o istnieniu lub nieistnieniu faktu, którego one dotyczyły. Ocena wiarygodności dowodu zależy od środka dowodowego. Sąd, oceniając wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę, czy też nie.

W ocenie Sądu Okręgowego skuteczny zarzut przekroczenia granic swobody w ocenie dowodów może mieć zatem miejsce tylko w okolicznościach szczególnych. Dzieje się tak

w razie pogwałcenia reguł logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego (por. wyrok SN z dnia 6 listopada 2003 roku, II CK 177/02, niepubl.).

Analizując treść apelacji należy stwierdzić, iż skarżący nie zdołał skutecznie wykazać przyczyn, które dyskwalifikowałyby możliwość uznania dokonanej przez Sąd pierwszej instancji oceny materiału dowodowego za prawidłową. Procesowe zarzuty strony sprowadzają się w zasadzie jedynie do polemiki ze stanowiskiem Sądu i interpretacją dowodów przezeń dokonaną i jako takie, nie mogą zostać uwzględnione. Apelujący przeciwstawia bowiem ocenie dokonanej przez Sąd pierwszej instancji swoją analizę zgromadzonego materiału dowodowego i własny pogląd na sprawę, z pominięciem okoliczności dla niego niewygodnych lub nieodpowiadających jego wersji zdarzeń. Tymczasem - prawidłowo zrealizowanym - zadaniem Sądu Rejonowego było przeprowadzenie całościowej oceny zebranego w sprawie materiału, ponieważ tylko taka mogła dać pełny obraz spornych okoliczności i pozwalała na prawidłowe zastosowanie prawa materialnego.

W szczególności nie sposób zgodzić się ze skarżącym, że dochodzony przez powoda ryczałt nie jest mu należny, ponieważ z dokumentów przedstawionych przez pozwaną tj. z akt osobowych powoda oraz rozliczeń kosztów zagranicznej podróży służbowej wynika, że powód miał świadomość, jakie świadczenia są mu należne i te świadczenia od pracodawcy otrzymał. Skarżący wskazał, że w aktach osobowych powoda znajduje się oświadczenie powoda, że zapoznał się z regulaminem wynagradzania, który przewidywał ryczałt za noclegi. Podniósł, że w regulaminie wynagradzania dokonane zostało rozróżnienie dwóch świadczeń, jakie przysługują pracownikowi z tytułu odbywania podróży służbowej, tj. dieta

w wysokości 35 i 30 euro oraz ryczałt w wysokości 10 i 15 euro, a powód te świadczenia

w łącznej wysokości otrzymywał. Skarżący zarzucił Sądowi, że ustalenia Sądu I Instancji, jakoby powód nie zapoznał się z regulaminami pracy oraz wynagradzania są sprzeczne

z zasadami doświadczenia życiowego i logiki.

Tymczasem jak słusznie przyjął Sąd I instancji zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wykazał, by w jakimkolwiek akcie obowiązującym powoda przewidziany został ryczałt za noclegi. W regulaminie obowiązującym na dzień podjęcia przez powoda zatrudnienia tj. z dnia 11 maja 2012 roku, brak było uregulowań dotyczących ryczałtów, a tylko ten regulamin można uznać za wiążący dla niego. Dopiero regulamin wynagradzania wprowadzony z dniem 8 listopada 2012 roku i wydane na jego podstawie Zarządzenie nr 7 do regulaminu z tego samego dnia przewidywały zmniejszenie diety do 30 euro i wprowadzenie ryczałtu za noclegi w wysokości 10 euro (od stycznia 2013 roku – 15 euro).

Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy obowiązująca u pracodawcy regulacja po dacie 8 listopada 2012 roku była mniej korzystna dla pracownika, ponieważ obniżała przyznaną mu stawkę z 45 do 30 euro.

Podkreślenia wymaga jednak, że w spornym okresie – od lipca 2012 roku powód otrzymywał tę samą stawkę, tj. 45 euro. Dopiero zarządzeniem nr 7 do regulaminu wynagradzania z dnia 24 października 2012 roku w pozwanej spółce ustalono zryczałtowany koszt noclegu w wysokości 10 euro automatycznie obniżając o tę kwotę wysokość dotychczas wypłacanej pracownikom diety. Niemniej jednak, jak słusznie przyjął Sąd I instancji, zmiana regulaminu wynagradzania przewidująca dla powoda mniej korzystne warunki płacy (obniżenie diety), powinna dla swej skuteczności zostać dokonana w drodze porozumienia zmieniającego te warunki bądź wypowiedzenia zmieniającego (art. 241¹³ k.p.). Natomiast wobec braku potwierdzenia, że pracodawca dokonał wskazanych czynności uznać należało, że przez cały okres świadczenia pracy przez powoda obowiązywały go wcześniejsze ustalenia poczynione między stronami w zakresie wysokości diety.

Znajdujące się w aktach porozumienia zmieniające z dnia 31 grudnia 2013 roku oraz z dnia 1 grudnia 2014 roku wskazują jedynie, że powód zapoznał się z nimi dopiero w dniu 26 lutego 2016 roku. Słusznie zatem wskazał Sąd Rejonowy, że nie można uznać, by obowiązywały powoda w dacie wcześniejszej. Nie bez znaczenia jest również powołana przez Sąd okoliczność, że z uwagi na liczne postępowania w tym samym przedmiocie, toczące się przeciwko pozwanej spółce, uznać należy te dokumenty za sporządzone z datą wsteczną na potrzeby ewentualnego procesu. Strona apelująca nie wykazała zatem faktu zapoznania powoda przez pracodawcę z zarządzeniem nr 7 i nowym regulaminem wynagradzania obniżającym w istocie kwotę dotychczas wypłacanej diety.

Należy ponadto zauważyć, że strona pozwana pomimo zobowiązania przez Sąd Okręgowy nie wskazała, w oparciu o który zapis Regulaminu wprowadzono zmiany w porozumieniu zmieniającym podpisanym w dniu 26 lutego 2015 roku. W piśmie z dnia

5 października 2016 roku pełnomocnik pozwanego nie udzielił odpowiedzi na powyższe zobowiązanie, wskazał jedynie, że porozumienie dotyczyło zmiany postanowień umowy o pracę z dnia 11 sierpnia 2014 roku. Porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę datowane na dzień 1 grudnia 2014 roku (podpisane przez powoda w dniu 26 lutego 2015 roku) stanowiło natomiast o zmianie dotychczasowych warunków w zakresie należności z tytułu podróży służbowych poza granicami kraju: - dieta w wysokości 30,00 zł za każdy dzień podróży, - uśredniony ryczałt za każdy nocleg w wysokości ustalonej, jako różnica pomiędzy kwotą 45 euro pomniejszoną o wypłaconą dietę 30 zł. Załączone przez stronę pozwaną Regulaminy nie przewidywały zaś takiego uregulowania kwestii wysokości diet i ryczałtów za noclegi. Nadto ze złożonych dokumentów w postaci „rozliczenie kosztów zagranicznej podróży służbowej” wynika, że również od lutego 2015 roku do czerwca 2015 roku powód otrzymywał dietę w tej samej wysokości co w poprzednich miesiącach – tj. 45 euro za każdy dzień podróży służbowej. Powyższe wskazuje w ocenie Sądu Okręgowego, że faktycznie nie doszło do zmiany warunków rozliczania kosztów podróży służbowych powoda.

Podkreślić należy to, na co uwagę zwrócił Sąd I instancji, że w żadnym innym dokumencie w formie oświadczenia pracownika dołączonym do akt sprawy, nie jest wskazane, że diety stanowią również ekwiwalent wydatków na noclegi, a definicja diety wynika z treści rozporządzeń, które wymieniają osobno diety oraz zwrot kosztów przejazdów, dojazdów i noclegów. Istotnie w rozpoznawanej sprawie przepisy wewnętrzne obowiązujące

u pozwanego pracodawcy do 8 listopada 2012 roku w ogóle nie przewidywały ryczałtów za noclegi, zaś od tej daty wprowadzały zmniejszenie diety do 30 euro i wprowadzenie ryczałtu za noclegi w wysokości 10 euro (od stycznia 2013 roku - 15 euro). Nie można zatem uznać, że było to uregulowanie bardziej korzystne niż powszechnie obowiązujące przepisy. Sąd

I instancji zwrócił uwagę, że na niektórych rozliczeniach pracodawca dokonywał co prawda rozróżnienia na kwotę diety oraz ryczałtu za nocleg, ale kwoty ryczałtu za noclegi były za każdym razem niższe niż regulują to przepisy prawa.

W tym miejscu wskazać należy, że definicja diety wynika z treści rozporządzeń, które wymieniają osobno diety oraz zwrot kosztów przejazdów, dojazdów i noclegów, nie ma więc podstaw prawnych, aby w aktach niższego rzędu ten podział nie został zachowany

(por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 15 marca 2012 r, III APa 8/11, LEX nr 1238707). Jednocześnie Sąd Okręgowy nie kwestionuje faktu, iż pracodawca ustalając należności

z tytułu podróży służbowej może ustanowić niejako jedno zbiorcze świadczenie określone przykładowo nazwą „dieta”, upraszczając tym samym system płatności. Niemniej jednak kierowcy, jako strona zawartej umowy, winni mieć pełną świadomość i jasność, jakie świadczenia otrzymują i wyrazić zgodę na taki system wynagradzania. Nadto ustanowienie świadczenia zbiorczego nie może prowadzić do uregulowania tylko części świadczeń należnych pracownikowi w związku z odbywanymi podróżami służbowymi

(por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 15 września 2015 r. II PK 248/14 niepublikowane).

Natomiast w świetle zgromadzonego materiału dowodowego nie sposób przyjąć, że strony zawierając umowę o pracę uzgodniły, że dieta będzie – w ramach kwoty przeznaczonej na pokrycie kosztów socjalnych – zawierać ryczałt za nocleg. Wyjaśnienia powoda nie wskazują na stan jego świadomości co do rozumienia elementów wchodzących w skład tego świadczenia. W toku postępowania wskazał on, że otrzymywał podstawowe wynagrodzenie oraz dietę 45 euro, która był przeznaczona na wyżywienie (k. 214 verte). Również na podstawie dokumentacji zawartej w aktach powoda nie sposób wywodzić, że strony zawarły porozumienia, aby dieta stanowiąca dodatek z tytułu zwiększonych kosztów ponoszonych przez pracowników w związku z podróżą służbową poza granicami kraju, była przeznaczona też na pokrycie kosztów noclegu. Powyższe nie wynika przede wszystkim z kolejnych

4 umów o pracę zawieranych przez strony. Takiego rozumienia ww. określenia, nie da się również wywieść z zapisów regulaminu wynagradzania obowiązującego w spornym czasie. Strona pozwana w żaden sposób nie udowodniła natomiast istnienia zgodnej woli stron w tym przedmiocie.

W tym miejscu należy również przypomnieć, że stanowisko pozwanej ewoluowało

w toku procesu. Pozwana już w odpowiedzi na pozew wskazała dwa argumenty przemawiające, w jej ocenie, za brakiem zasadności roszczenia powoda. W pierwszej kolejności strona pozwana przywoływała fakt wyposażenia samochodów, którymi jeździł powód we właściwe miejsca do spania, która to sytuacja uzasadniała według strony uznanie, że pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg w przystosowanej kabinie samochodu. Z drugiej strony pozwana podnosiła, że wypłata ryczałtu następowała w ramach korzystnie określonej diety. Obydwa argumenty, niewątpliwie nastawione na wykazanie braku zasadności roszczenia powoda, wzajemnie się jednak wykluczają. Bo skoro pracodawca stanął na stanowisku, że zapewniając kierowcy bezpłatny nocleg, nie miał obowiązku wypłaty ryczałtu za nocleg i dlatego go nie wypłacał, to jednocześnie nie mógł argumentować, że nawet gdyby uznać, że miał obowiązek jego wypłaty, to ryczałt ten był jednak wypłacany w ramach diety. Z przedstawionych rozważań wynika zatem, że pozwana spółka regulując kwestię należności za noclegi, przyznała swoim pracownikom prawo do takiego świadczenia. Jednocześnie, w sposób nieuprawniony, pozbawiła tego prawa kierowców, którzy jeździli samochodami posiadającymi przystosowane do spania kabiny uznając, iż w ten sposób został im zapewniony bezpłatny nocleg. Niekonsekwencja stanowiska strony pozwanej, która z jednej strony twierdził, iż ryczałt za nocleg pracownikom się nie należał z uwagi na zapewnienie kierowcom miejsca do spania, z drugiej zaś strony podnosił, iż ustalona na rzecz pracowników „dieta” wyczerpywała wszystkie należne im świadczenia z tytułu podróży służbowej, a w tym ryczałt - niewątpliwie utwierdza

w przekonaniu, że w rzeczywistości ryczałt za noclegi nie był wypłacany pracownikom odbywającym podróż służbową.

W konsekwencji powyższego chybnymi są też apelacyjne zarzuty dotyczące naruszenia art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. poprzez ograniczenie postępowania dowodowego w zakresie faktów, mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, przejawiające się oddaleniem wniosku o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego, w sytuacji gdy przedmiotowy dowód miał odpowiedzieć na pytanie, jaka część kwoty 45 euro wypłacana powodowi z tytułu podróży służbowych spełniała wymogi diety minimalnej ustalonej zgodnie z przepisem art. 77⁵ § 3 i 4 k.p., a jaką pozostałą część z kwoty 45 euro można było zaliczyć na poczet ryczałtu za nocleg.

Mając powyższe na uwadze w pierwszej kolejności wskazać należy, że wniosek ten nie ma znaczenia dla merytorycznego rozpoznania niniejszej sprawy. Sądowi jest znany pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroków Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2015 roku

sygn. II PK 241/14 (publ. Legalis Numer 1337760) i z dnia 15 września 2015 roku

sygn. II PK 248/14 (publ. Legalis nr 1341807), gdzie Sąd ten – dzieląc stanowisko wyrażone w uchwale z 12 czerwca 2014 roku sygn. II PZP 1/14 – wyraził jednocześnie zapatrywanie, zgodnie z którym określona w umowie o pracę (czy regulaminie) kwota może w pełni kompensować koszty podróży zagranicznej, jeżeli nie jest ona mniej korzystna niż przepisy powszechne w zakresie minimalnych kosztów wyżywienia (według art. 77⁵ § 4 k.p., czyli dieta krajowa) i ryczałtu za nocleg (według § 9 rozporządzenia). Niemniej jednak dostrzec należy, że obydwa wymienione orzeczenia zapadły w innych stanach faktycznych, a mianowicie takich, gdzie strony umowy o pracę, w umowie tej ustaliły, że określona kwota obejmowała nie tylko wyżywienie podczas podróży służbowej, ale również ryczałt za noclegi. Tym samym pozwany, wnosząc o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego i dokonanie wyliczeń według powyższych założeń, pomija postanowienia umowne stron, wsparte zapisami obowiązującego, (bo niezmienionego skutecznie) regulaminu wynagradzania

w brzmieniu z dnia 21 marca 2008 roku, zgodnie z którym z tytułu zagranicznej podróży służbowej kierowcom przysługiwała wyłącznie dieta faktycznie obejmująca tylko koszty wyżywienia. A zatem skoro strony skonkretyzowały w umowach o pracę i obowiązującym regulaminie wynagradzania, że kwota 45 euro stanowi tylko dietę w istocie pokrywającą tylko koszty wyżywienia, to nie ma podstaw do tego, aby kwotą tą objąć także ryczałty za noclegi. Ponadto nie sposób uwzględnić „konceptu minimalnego standardu” prowadzącej do uznania, że wystarczające jest jedynie spełnienie obowiązku zachowania diety minimalnej

w wysokości diety krajowej określonej w przepisach wykonawczych, dotyczącej sfery budżetowej, bowiem pozwany dobrowolnie w regulaminie wynagradzania przyjął zasadę korzystniejszą dla pracownika, to jest wypłatę diety w wysokości 45 euro w odniesieniu do wysokości świadczeń wynikających z regulacji odnoszących się do pracowników sfery budżetowej i nie przewidział w obowiązującym stronie regulaminie wynagradzania odmiennych zasad rozliczania z kierowcami opartych na tym właśnie standardzie. Z tych też względów wniosek ten, jako dotyczący okoliczności niemających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia, słusznie został oddalony przez Sąd Rejonowy i jako taki zgodnie z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1-3 k.p.c. nie podlegał także uwzględnieniu w postępowaniu apelacyjnym.

Odnosząc się natomiast do kwestii zapewnienia bezpłatnego noclegu poprzez zagwarantowanie możliwości spania w kabinie kierowcy, należy w pełni podzielić stanowisko Sądu I instancji, że ryczałt za nocleg nie przysługuje jedynie wtedy, gdy pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg w warunkach hotelu (motelu).

Zgodnie z przytaczaną już (także przez Sąd Rejonowy) uchwałą Sądu Najwyższego

w składzie siedmiu sędziów z 12 czerwca 2014 roku (II PZP 1/14, Biuletyn SN 2014 nr 6) zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpoczynku nocnego

w kabinie samochodu ciężarowego, podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym, nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz.191 ze zm.), co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy. Powyższy pogląd został wyrażony też w uchwale Sądu Najwyższego z dnia

7 października 2014 r. (I PZP 3/14 OSNP 2015/4/47, LEX nr 1511152, www.sn.pl, Biul.SN 2014/10/21, M.P.Pr. (...), (...)-69, M.P.Pr. (...)-144). Zaakcentowano w niej, że obowiązkiem pracodawców zatrudniających kierowców w transporcie międzynarodowym, jest zapewnienie kierowcy bezpłatnego noclegu umożliwiającego odpowiednią regenerację sił, przy czym warunkiem tego nie spełnia miejsce do spania w kabinie pojazdu (nawet, gdy ma ono wysoki „godziwy” standard), i choć przepisy o czasie pracy kierowców dopuszczają realizację dobowego (ewentualnie także tygodniowego) odpoczynku kierowcy, w odpowiednio do tego przystosowanej kabinie pojazdu, nie wynika z nich jednak w żaden sposób, że w takich sytuacjach pracownikowi nie należy się rekompensata za nocleg w warunkach odbiegających od warunków hotelowych. Przepisy o czasie pracy kierowców w ogóle tej kwestii nie regulują, nie mogą więc stanowić zanegowania prawa pracowników – kierowców do ryczałtu za noclegi, jeżeli nocują w kabinie pojazdu, a nie w warunkach hotelowych.

W konsekwencji nie można zgodzić się ze skarżącym, że skoroienne okresy odpoczynku – nocleg i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku – nocleg, mogą być wykorzystywane w pojeździe, dochodzony ryczałt nie jest należny, a dokonane w regulaminie pracy zastrzeżenie pozbawiające kierowców nocujących w kabinach samochodów prawa do tego świadczenia, jest uprawnione.

Oceny tej nie zmienia apelacyjny zarzut naruszenia art. 8 ust 2 i 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 poprzez błędną jego interpretację. Strona skarżąca podnosi, że jeżeli kierowca dokonał takiego wyboru i zgodził się na nocleg w kabinie pojazdu, to okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania i pojazd znajduje się na postoju.

Odnosząc się do powyższego wskazać należy, iż faktycznie przepisy te dopuszczają możliwość odpoczynku dobowego kierowcy w kabinie pojazdu, jeżeli jest on wyposażony w miejsce do spania i znajduje się na postoju. Sąd Najwyższy przypomniał, że taką regulację zawiera Umowa europejska dotycząca pracy załóg pojazdów wykonujących międzynarodowe przewozy drogowo (AETR), sporządzona w G. 1 lipca 1970 r. (Dz.U. z 1999 r. Nr 94, poz. 1087 ze zm., powoływana jako "umowa (...)", którą Polska ratyfikowała 15 maja 1992 roku. Umowa (...) jako ratyfikowana umowa międzynarodowa stanowi część krajowego porządku prawnego, jest bezpośrednio stosowana i ma pierwszeństwo przed ustawą (art. 91 ust. 1 i 2 w związku z art. 241 ust. 1 Konstytucji RP; por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2005 r., II PK 320/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 50). Zgodnie z art. 8 ust. 1 umowy (...), w każdym dwudziestoczworgodzinny okresie, kierowca korzysta z dziennego okresu odpoczynku wynoszącego co najmniej jedenaście kolejnych godzin, który to okres może być skrócony pod pewnymi warunkami. Ten dzienny okres odpoczynku może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli jest on wyposażony w miejsce do spania i znajduje się na postoju (art. 8 ust. 7 umowy (...)). Umowa (...) nie reguluje jednak w żadnym zakresie kwestii wynagrodzenia za pracę kierowców będących pracownikami ani innych świadczeń przysługujących im w związku z pracą.

W prawie unijnym obowiązuje zaś rozporządzenie (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U.UE.L. 2006 Nr 102, s. 1). Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 561/2006, ustanawia ono przepisy dotyczące czasu prowadzenia pojazdu, przerw i okresów odpoczynku kierowców wykonujących przewóz drogowy rzeczy i osób, w celu ujednoczenia warunków konkurencji pomiędzy poszczególnymi rodzajami transportu lądowego, zwłaszcza w odniesieniu do sektora transportu drogowego oraz w celu poprawy warunków pracy i bezpieczeństwa drogowego. Ma ono na celu także przyczynienie się do polepszenia metod monitorowania i egzekwowania przepisów przez państwa członkowskie oraz poprawy warunków pracy w transporcie drogowym. W art. 4 rozporządzenia nr 561/2006 przyjęto definicje podstawowych pojęć, między innymi dziennego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. g) oraz tygodniowego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. h).

Według art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006, jeżeli kierowca dokona takiego wyboru, dzienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju. Przedmiotem regulacji rozporządzenia nr 561/2006 w żadnym zakresie nie jest jednak wynagrodzenie za pracę kierowców będących pracownikami, ani inne świadczenia przysługujące im w związku z pracą. Nie wynika to z treści przepisów rozporządzenia i ich funkcji. Podstawą prawną wydania tego rozporządzenia jest art. 91 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, upoważniający do wydawania aktów dotyczących wspólnej polityki transportowej (art. 90 Traktatu), w szczególności ustanawiających środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu. Przede wszystkim zaś - zgodnie z art. 153 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - wyłączona jest możliwość regulowania w drodze aktów unijnego prawa pochodnego, wynagrodzeń za pracę rozumianych jako wszelkiego rodzaju należności przysługujących pracownikowi od pracodawcy z tytułu zatrudnienia.

Powyższe oznacza, że art. 8 ust. 7 umowy (...) oraz art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 dotyczą możliwości wykorzystania przez kierowcę dziennego (także tygodniowego skróconego, ale już nie tygodniowego regularnego) odpoczynku w pojeździe (w kabinie samochodu), jeżeli dokona on takiego wyboru, pod warunkiem, że pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i znajduje się na postoju. Przepisy te nie dotyczą natomiast uprawnień, w zakresie przysługiwania kierowcy od pracodawcy należności na pokrycie kosztów wyjazdów poza bazę w celu wykonywania pracy (podróży służbowych), nie mogą więc służyć ocenie przesłanek takich uprawnień, w szczególności przesłanek przysługiwania ryczałtu za nocleg. (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 i uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2014 r. I PZP 3/14).

W ocenie Sądu Okręgowego z powyższych względów podnoszone w tym zakresie zarzuty apelacji, nie mogły przynieść spodziewanych przez skarżącego skutków instancyjnych. Niewątpliwie dokonując bowiem takiego wyboru, kierowca może nocować w samochodzie stosownie do powołanych przepisów, jednakże powyższe nie może skutkować brakiem jego prawa do ryczałtu za nocleg, z tej przyczyny.

O zasadności apelacji nie może decydować też fakt, iż powód od samego początku zatrudnienia wiedział, że noclegi spędzał będzie w kabinie pojazdu i nigdy nie żądał od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu, akceptując ten stan, aż do rozwiązania stosunku pracy. Bez względu bowiem na przyjęcie do wiadomości poszczególnych warunków pracy, a nawet godzenie się na nie, nie może być utożsamiane ze zrzeczeniem się prawa do wynagrodzenia (art. 84 kp) w sytuacji, gdy obiektywnie takie warunki pracy wypłatę poszczególnych świadczeń zagwarantowanych prawem uzasadniają.

Chybnym jest też twierdzenie apelacji, że w świetle art. 77⁵ § 3 i 4 w zw. § 9 ust. 1

i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. nr 236, poz.191 ze zm.), prywatny przedsiębiorca nie musi ustalić wysokości świadczeń z tytułu podróży służbowej na poziomie nie niższym niż wynikające z powołanych wyżej aktów wykonawczych, bowiem minimalnym standardem, poniżej którego pracodawca nie może ustalić wysokości tych świadczeń jest wysokość diety, która nie może być niższa niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika o którym mowa w art. 77⁵ § 2 k.p. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego

z dnia 4 września 2014 roku (sygn. akt I PK 7/14, publ. LEX nr 1515145) odesłanie zawarte

w art. 21a ustawy z 2004 r. o czasie pracy kierowców do art. 77⁵ § 3-5 k.p. oznacza pośrednio także odesłanie do art. 77⁵ § 2 k.p., a w konsekwencji uznanie, że kierowcy-pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu według zasad ustalonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., chyba że korzystniejsze dla niego zasady zostały ustalone według art. 77⁵ § 3 k.p. (w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania). Sąd Najwyższy

w uzasadnieniu wskazanego rozstrzygnięcia wskazał, że według art. 77⁵ § 4 k.p., postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2. Tym samym przepis ten ustala minimalny standard świadczenia, ale odnosi się tylko do diety, a nie do zwrotu kosztów przejazdów, noclegów

i innych wydatków. Jednakże - zgodnie z art. 77⁵ § 5 k.p. - w przypadku, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3 (czyli nie zawiera uregulowań dotyczących warunków wypłacania wszystkich należności z tytułu podróży służbowej), pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. Oznacza to, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety oraz zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika (art. 9 § 2 i art. 18 § 2 k.p.). W razie braku takich regulacji lub uregulowania mniej korzystnego dla pracownika, zastosowanie będą miały przepisy wykonawcze. Wskazany wywód, przeprowadzony również przez Sąd Najwyższy w powoływanej już uchwale z dnia 12 czerwca 2014 roku, uznać należy za

w pełni przekonujący. Tym samym, wbrew twierdzeniom apelacji, brak uregulowania w regulaminie wynagradzania obowiązującym strony kwestii ryczałtu za nocleg skutkować musi analogicznym stosowaniem § 9 ust. 1-4 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002 roku.

Jednocześnie za całkowicie bezzasadny uznać należy apelacyjny zarzut, że prawo do otrzymania ryczałtu za nocleg jest uzależnione od rzeczywistego poniesienia przez pracownika kosztów noclegu.

Wskazać należy, że zgodnie z poglądem ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego ryczałt przysługuje nawet wtedy, gdy kosztów tych pracownik faktycznie nie poniósł. Istota ryczałtu jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega bowiem na tym, że świadczenie to wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są udokumentowane).

W zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu, która jako uśredniona i ujednolicona, ustalona przez pracodawcę – pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego podniesione (por. wyrok SN z dnia 20.10.1998 r. I PKN 392/98 OSNAPiUS 1999 nr 23 poz 745; wyrok SN z dnia 12 czerwca 2014 roku II PZP 1/14, LEX nr 1469181).

Tym samym ryczałt nie przysługuje tylko wtedy, gdy pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg – w warunkach hotelu (motelu), a nie w dostosowanej do spania kabinie pojazdu. Zatem nawet, gdy kierowca nie pokrywa faktycznie kosztów noclegu, ponieważ korzysta w tym celu z kabiny pojazdu i w związku z tym nie przedstawia rachunku za hotel, należy mu się ryczałt w wysokości 25 % limitu ustalonego w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 kp, z czym w sprzeczności nie pozostaje możliwość „zaoszczędzenia” przez pracownika wydatków i zwiększenia w ten sposób dochodu uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia (tak SN w uzasadnieniu do uchwały z dnia 7 października 2014 roku).

W przypadku wypłaty ryczałtu jest bez więc znaczenia, czy i w jakiej wysokości pracownik poniósł koszty noclegu. Ryczałt przysługuje nawet wtedy, gdy kosztów tych rzeczywiście nie poniósł, ponieważ nocował w kabinie pojazdu, czy też np. u rodziny, znajomych, którzy udostępnił mu nieodpłatnie możliwość noclegu w ich domu. Natomiast nie przysługuje pracownikowi tylko wtedy, gdy to pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg. Przy czym zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.) pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, przy spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06, nie oznacza zaś zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9

ust. 4 rozporządzenia z 2002 r. Taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu, co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 tego rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2015 r. I PK 95/15, M.P. Pr. (...) -489, LEX nr 1767097). Wobec powyższego bezzasadnym jest stanowisko strony pozwanej, że ryczał za nocleg jest należny jedynie pracownikowi, który w rzeczywistości poniósł koszty noclegu i stosownie je udokumentował.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że wobec odbywania przez powoda odpoczynku dobowego w kabinie przystosowanego do tego samochodu, jego prawo do ryczału za brak bezpłatnego noclegu na podstawie § 9 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. z 2002 r., nr 236, poz. 1991 ze zm.) nie może być kwestionowane.

W ocenie Sądu Okręgowego, twierdzenia apelacji, wskazujące na naruszenie przez Sąd I instancji zarówno przepisów prawa procesowego jak i prawa materialnego, nie zasługiwały zatem na uwzględnienie. W kontekście powyższych rozważań - Sąd Okręgowy przyjął, że prezentowana w apelacji argumentacja w całości jest chybiona i jako taka nie może zostać uznana za zasadną. Sąd Rejonowy w sposób właściwy przeprowadził postępowanie, dokonał prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i na tej podstawie, zgodnie z obowiązującymi normami prawa materialnego, trafnie wywiódł, że powództwo w związku z brakiem zapłaty ryczałtów za noclegi odbywane w ramach zagranicznych podróży służbowych w przystosowanej do tego kabinie samochodu ciężarowego, zasługiwało na uwzględnienie.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację strony pozwanej jako bezzasadną.

O kosztach procesu za II instancję orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 punkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804), zasądzając od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz P. D. kwotę 2.700 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Przewodniczący: Sędziowie:

M.U.